

Veera Nordman ja Aino-Elina Kilpeläinen

Veera Nordman on teologian maisteri. Hän opiskeli uskonnonpedagogiikkaa. Aino-Elina Kilpeläinen tekee tohtoriopintoja Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa. Veera ja Aino-Elina ovat kiinnostuneita uskontokasvatuksesta sekä oppimisesta ja opetuksesta.

30.6.2015

Mitä lukiolaiset ajattelevat uskosta¹ ja tiedosta?

”Minulle ainut totuus on se, mitä voidaan tieteellisesti todistaa”. Näin sanoo lukiolainen. Mistä se voi kertoa?

Kun ihminen kasvaa, hän rakentaa omaa maailmankuvaansa². Maailmankuva tarkoittaa sitä, miten ajattelet, että maailma toimii. Tutkimusten mukaan nuorten maailmankuva on melko tieteellinen³ (Rajala 1991; Ziebertz & Kay 2006).

Tutkimusten mukaan nuoret alkavat ajatella uskonnosta negatiivisemmin yleensä yläkoulussa. Tämä voi johtua siitä, että nuoret eivät saa tukea, kun he miettivät uskontoa ja tiedettä omassa maailmankuvassaan (Tamminen 1991).

Veera Nordman (2015) tutki, miten uskonto ja tiede näkyvät nuorten

maailmankuvassa. Hän kysyi ensin, mistä ihminen on nuorten mielestä tullut. Nordman tutki lukiolaisten esseitä. Esseet olivat siis tutkimuksen aineisto. Tutkimukseen osallistui 88 nuorta. He kaikki opiskelivat evankelis-luterilaista⁴ uskontoa.

Tieto ja todisteet

Lukiolaisten maailmankuva vaikutti hyvin tieteelliseltä. Suurin osa ajatteli, että tieteelliset teoriat kertovat, mistä ihminen on tullut. Muutama opiskelija puhui luomiskertomuksesta⁵. Loput opiskelijat puhuivat sekä luomiskertomuksesta että tieteellisistä teorioista.

Monet nuoret ajattelivat, että meidän pitää arvioida uskonnollista uskoa tieteellisesti. Tämä ajattelu näkyy seuraavassa esimerkissä:

1 usko (uskoa). faith. tro. Ajatus, jota ei voi todistaa. Usko voi liittyä uskontoon.

2 maailman + kuva. world view. världbild. Ajatus siitä, minkälainen maailma on ja miten se toimii.

3 tieteellinen (tiede). scientific. vetenskaplig. Asia, joka liittyy tieteeseen.

4 evankelis (evankelinen) + luterilainen. Evangelical Lutheran. evangelisk-luthersk. Uskonto. Suomessa monet ovat evankelis-luterilaisia, eli he kuuluvat evankelis-luterilaiseen kirkkoon.

5 luomis (luoda) + kertomus (kertoa). Genesis creation narrative. skapelseberättelse.

Uskonnollinen teoria, jonka mukaan Jumala loi maan sekä ihmisen ja kaiken muun.

Paras on mielestäni se, että ihminen on kehittynyt apinasta, koska sille on enemmän järkeviä todisteita⁶. Se, että Jumala olisi maan alussa luonut naisen ja miehen, tarvitsee enemmän todisteita, koska se on niin uskomaton väite, että se tarvitsee päteviä todisteita muutakin kuin Raamatun. (70)

Lukiolaiset ajattelivat, että tieteellinen tieto on puolueetonta ja sille on todisteita. Tämän takia se on luotettavaa. Vain harva ajatteli, että tieteellinen tieto voi muuttua tai olla epävarmaa. Monen nuoren ajattelu muistutti jopa tieteisuskoa:

Minulle ainut totuus on se, mitä voidaan tieteellisesti todistaa. (45)

Uskon tieteeseen. [...] Pidän tiedettä ainoana totuutena. (41)

Monen maailmankuvassa ei ole tilaa uskonnolle. Tilanne vaikuttaa joko-tai-kysymykseltä: joko uskonto tai tiede. Nuoret eivät ymmärrä kovin

hyvin, mitä kaikkea uskonto on tai mikä uskonnon merkitys on. Monet sekoittavat, minkälaista uskonto on ja minkälaista tiede on.

Maailmankuva ja koulu

Suomessa yksi opetuksen tavoite on tukea nuoren maailmankuvan syntymistä. Toinen tavoite on auttaa nuorta ymmärtämään, minkälaisia asioita usko ja tieto ovat. (POPS 2004 & LOPS 2003.) Tutkimustulosten mukaan opetus ei onnistu tässä.

Tutkijat miettivät, aiheuttaako kouluopetus tieteisuskoa. Tai aiheuttaako kouluopetus sen, että nuorten maailmankuvissa uskonto ja tiede eivät sovi yhteen.

Aikaisempi tieto vaikuttaa siihen, miten oppii uutta tietoa. Aikaisempi tieto voi joko estää tai tukea uutta tietoa. Väärät käsitykset voivat aiheuttaa väärinkäsityksiä. Nuorten käsityksiä ja maailmankuvaa pitäisi tutkia lisää, jotta heitä voidaan opettaa paremmin.

Muokattu Areiopagi-lehden alkuperäisestä tekstistä:

<https://www.areiopagi.fi/2015/06/mita-lukiolaiset-ajattelevat-uskosta-ja-tiedosta/>. Tekstin lähteet ovat lehden sivulla.